

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ลักษณะงานในหน้าที่ของข้าราชการตำรวจมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสิทธิ และเสรีภาพของประชาชน ในลักษณะที่เป็นการให้โอกาสให้โทษแก่ประชาชนมากกว่าข้าราชการประเภทอื่น ๆ กล่าวคือ มีหน้าที่ "บำบัดทุกข์ บำรุงสุข" ให้แก่ประชาชน โดยการสร้างสรรค์ให้ประชาชนมีเสรีภาพ มีความปลอดภัย มีความสงบเรียบร้อย ตลอดจนเมื่อยามประชาชนมีทุกข์ ก็เป็นที่พึ่งพาอาศัยได้ จนมีการกล่าวกันว่าข้าราชการตำรวจคือผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ซึ่งต้องดูแลความสงบเรียบร้อยให้แก่ประชาชนทั่วราชอาณาจักร ในการทำหน้าที่ดังกล่าว ข้าราชการตำรวจจำเป็นต้องมีอำนาจ ดังที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่น ๆ ให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในการบริหารงานของรัฐ ว่าสามารถที่จะอำนวยความสุข สร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น ช่วยบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่จะสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนเหล่านี้ จึงเป็นหน้าที่อันสำคัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการที่จะสนองตอบความต้องการของประชาชนที่สำคัญหน่วยหนึ่งก็คือ ตำรวจ ตำรวจจึงเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ในขณะที่ตัวตำรวจก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอันเป็นสิ่งสำคัญสุดของในสังคมอีกด้วย (สมเกียรติ อัสววิเศษ, 2518 : 1)

กรมตำรวจเป็นหน่วยงานที่เป็นคลังของรัฐ ซึ่งเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับการสนองตอบต่อประชาชน เป็นข้าราชการประเภทหนึ่งที่มีหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งต่อสังคม (จิรนิติหะวานนท์, 2526 : 36) เป็นเจ้าพนักงานกระบวนการยุติธรรมของรัฐหน่วยแรกที่เข้าสัมผัสกับประชาชน เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเพียงฝ่ายเดียวที่เข้าสัมผัสกับประชาชนทุกระดับตลอด 24 ชั่วโมง และ 7 วันต่อสัปดาห์ (ปุระชัย เบียมสมบุรณ์, 2525 : 2) เป็นหน่วยงานหน่วยเดียวในสังคมที่ถืออาวุธในการปฏิบัติงานในยามบ้านเมืองสงบสุข โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (law-enforcement agency) เกี่ยวเนื่องกับการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม ซึ่งมีความเป็นอยู่ มีความรู้สึกนึกคิดแตก

ต่างกันไปตามสถานการณ์การประกอบอาชีพในวิถีชีวิตประจำวัน หรือมีผลประโยชน์ขัดแย้งกันเป็นธรรมดาปกติวิสัย นับเป็นการกิจที่ต่อเนื่องเหนียวยาก ตราครุฑฯ ตลอดเวลาและไม่อาจสะกดหยุดลงได้แม้แต่เสี้ยวหนึ่งของวินาที (ประเสริฐ เมฆมณี, 2519 : 77) จากลักษณะอำนาจหน้าที่หลักดั้งเดิม แบบจารีตนิยมของตำรวจ ได้แก่ การรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันปราบปรามอาชญากรรม แต่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงซับซ้อนอยู่ตลอดเวลาภารกิจของตำรวจก็ได้แตกแขนงออกไปมากมายหลายลักษณะ ดังนี้ (กระทรวงมหาดไทย, 2535 : 177-179)

1. ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมาย ที่เป็นความผิดทางอาญาที่วราชอาณาจักร
2. คุ้มครองสวัสดิภาพและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชน
3. วางแผนป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทุกประเภท
4. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของรัฐ
5. ออกคำสั่งและข้อบังคับในการจราจร เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้ขับขี่และผู้ใช้ถนนตลอดจนจับกุมผู้กระทำผิด
6. ช่วยเหลือและกู้ภัยในทางหลวง รวมทั้งให้การอารักขาบุคคลสำคัญ
7. ป้องกันน่านน้ำไทย ไม่ให้มีการลักลอบนำสิ่งผิดกฎหมาย เข้าหรือออกจากประเทศและช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ
8. ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักร
9. ตรวจตระเวนชายแดน เพื่อป้องกันและปราบปรามผู้บ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ และรักษาความสงบเรียบร้อยทางชายแดน
10. ให้บริการประชาชนและดูแลรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ

ในบันทึกผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ (กรมตำรวจ, 2532 : 3) มีข้อความระบุไว้ว่า ตำรวจคือเจ้าพนักงาน ซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ตรวจรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนรวมอยู่ ในคำจำกัดความของคำว่า "พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ" ตามความในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่จะกล่าวโดยสรุปแล้วตำรวจมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

ก. ตำรวจในฐานะเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนภายในราชอาณาจักร

ข. ตำรวจในฐานะเป็นผู้รักษากฎหมาย มีหน้าที่ป้องกันมิให้มีผู้ละเมิดกฎหมายมหาชน และถ้ามีผู้ใดละเมิดก็มีอำนาจหรือหน้าที่สืบสวนจับกุมตรวจค้นและปราบปรามนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามสมควรแก่ความผิด

ค. ตำรวจในฐานะข้าราชการพลเรือน นอกจากจะต้องปฏิบัติราชการตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดและมอบหมายไว้แล้ว ยังจะต้องปฏิบัติหน้าที่ทั่ว ๆ ไปดุจดียวกับข้าราชการพลเรือนทุกประการ และต้องรักษาความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างข้าราชการทหารและพลเรือน

ง. ตำรวจในฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง มีหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน

จ. ตำรวจในฐานะเป็นตำรวจสนามมีหน้าที่ป้องกันและต่อสู้กับข้าศึก ทั้งในเขตที่ทำการรบ และ มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยตามระเบียบที่ทางราชการมอบหมาย และกำหนดเป็นครั้งคราว

จะเห็นได้ว่า กรมตำรวจมีหน้าที่ความรับผิดชอบกว้างขวางเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนจำนวนมาก การดำเนินงานในอันที่จะให้บรรลุเป้าหมายตามภารกิจหน้าที่เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนสามารถแบ่งออกได้เป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น งานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การสอบสวนและอำนวยความสะดวก

2. ด้านความมั่นคงภายใน เช่น การดำเนินการด้านการเมือง เพื่อสอดส่องดูแลความเคลื่อนไหวของกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อชาติ และการรักษาอธิปไตยและความปลอดภัยบริเวณชายแดน

3. ด้านการบริการทางสังคม เช่น งานจราจร งานบรรเทาสาธารณภัยและอัคคีภัย งานทะเบียน งานบริการสาธารณสุข และงานตรวจคนเข้าเมือง

4. งานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ โดยฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์และดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของตำรวจ รวมทั้งบริการให้ความรู้และจัดฝึกอบรมให้ประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

การแบ่งส่วนราชการของกรมตำรวจ

กรมตำรวจแบ่งส่วนราชการออกเป็น 25 กองบัญชาการ และมีหน่วยขึ้นตรงต่อกรมตำรวจ 9 หน่วยงานคือ (แผนภูมิที่ 1.1.)

1. กองบัญชาการตำรวจนครบาล
2. กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง
3. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
4. กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด
5. สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
6. สำนักงานกำลังพล
7. สำนักงานตำรวจสันติบาล
8. สำนักงานแผนงานและงบประมาณ
9. สำนักงานส่งกำลังบำรุง
10. สำนักงานจเรตำรวจ
11. สำนักงานวิทยาการตำรวจ
12. สำนักงานแพทย์ใหญ่
13. กองบัญชาการศึกษា
14. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
15. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ
16. ฝ่ายอำนวยการตำรวจ
17. ตำรวจภูธรภาค 1-9

หน่วยขึ้นตรงต่อกรมตำรวจ

1. สำนักงานเลขาธิการกรมตำรวจ
2. กองการเงิน
3. กองวิชาการ
4. กองคดี
5. กองการต่างประเทศ
6. งานตรวจสอบภายใน (ส่วนราชการภายใน)

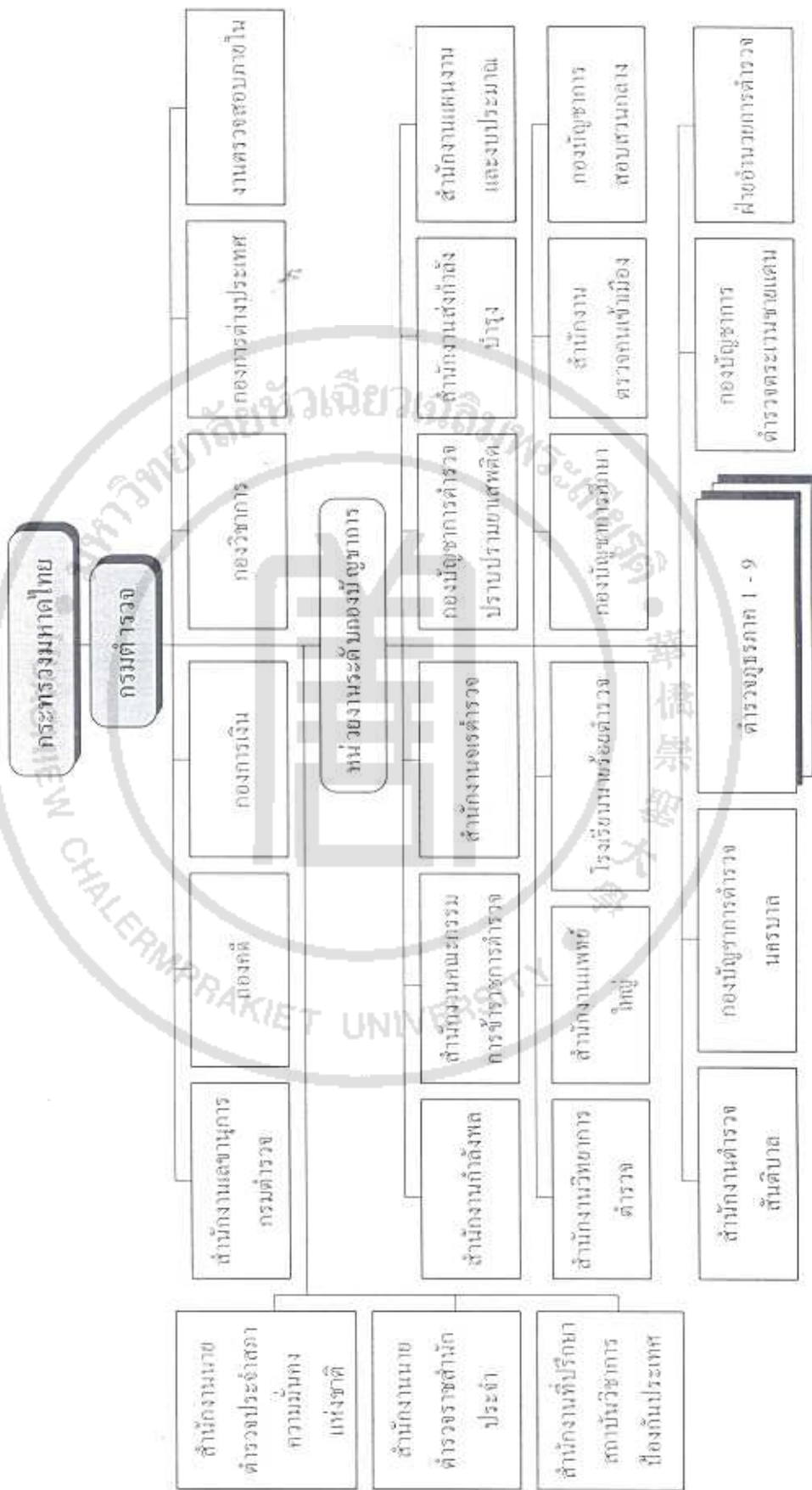
7. สำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ (ส่วนราชการภายใน)
8. สำนักงานนายตำรวจประจำสภาความมั่นคงแห่งชาติ (ส่วนราชการภายใน)
9. สำนักงานที่ปรึกษาสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (ส่วนราชการภายใน)

X กองบัญชาการตำรวจนครบาล

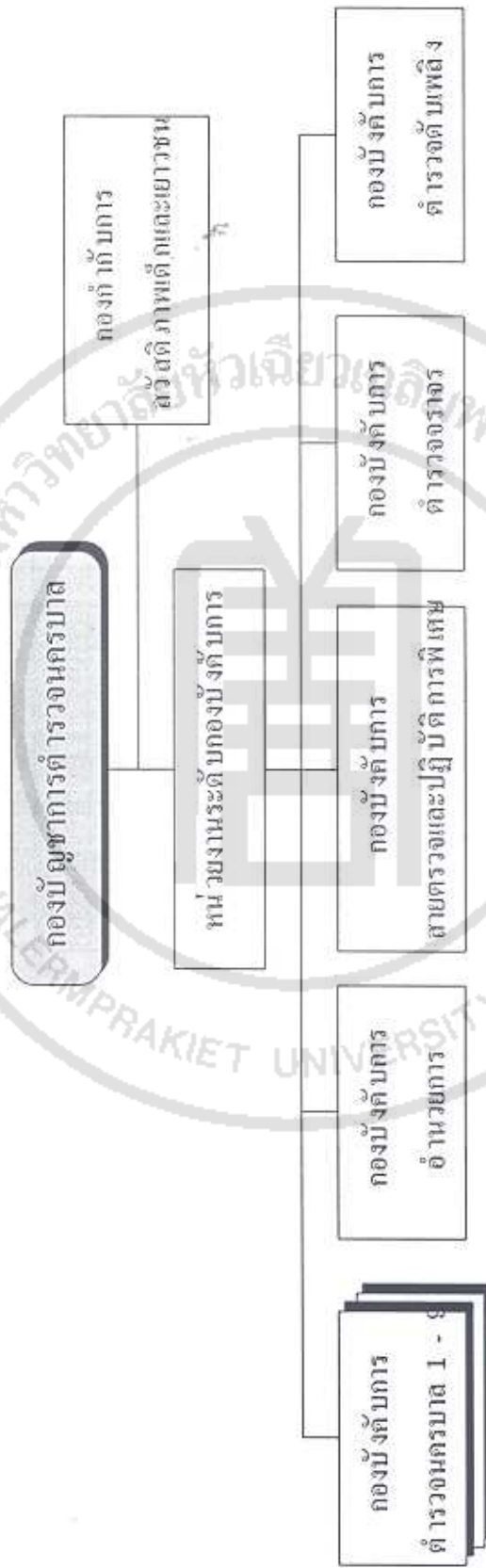
มีหน้าที่โดยสรุปเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมรักษาความสงบเรียบร้อย ให้ความปลอดภัยแก่ประชาชนและให้บริการช่วยเหลือประชาชน จัดการจราจร ระวัง ป้องกันอัคคีภัย และบรรเทาสาธารณภัย แบ่งหน่วยงานออกเป็น 13 กองบังคับการ 1 กองกำกับการ ดังนี้ (แผนภูมิที่ 1.2)

1. กองบังคับการอำนวยการ แบ่งเป็น 5 กองกำกับการ
2. กองบังคับการตำรวจจราจร แบ่งเป็น 5 กองกำกับการ
3. กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ แบ่งเป็น 7 กองกำกับการ (แผนภูมิที่ 1.3)
4. กองบังคับการตำรวจดับเพลิง แบ่งเป็น 5 กองกำกับการ
5. กองบังคับการตำรวจนครบาล 1-9
6. กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน แบ่งเป็น 3 แผนก

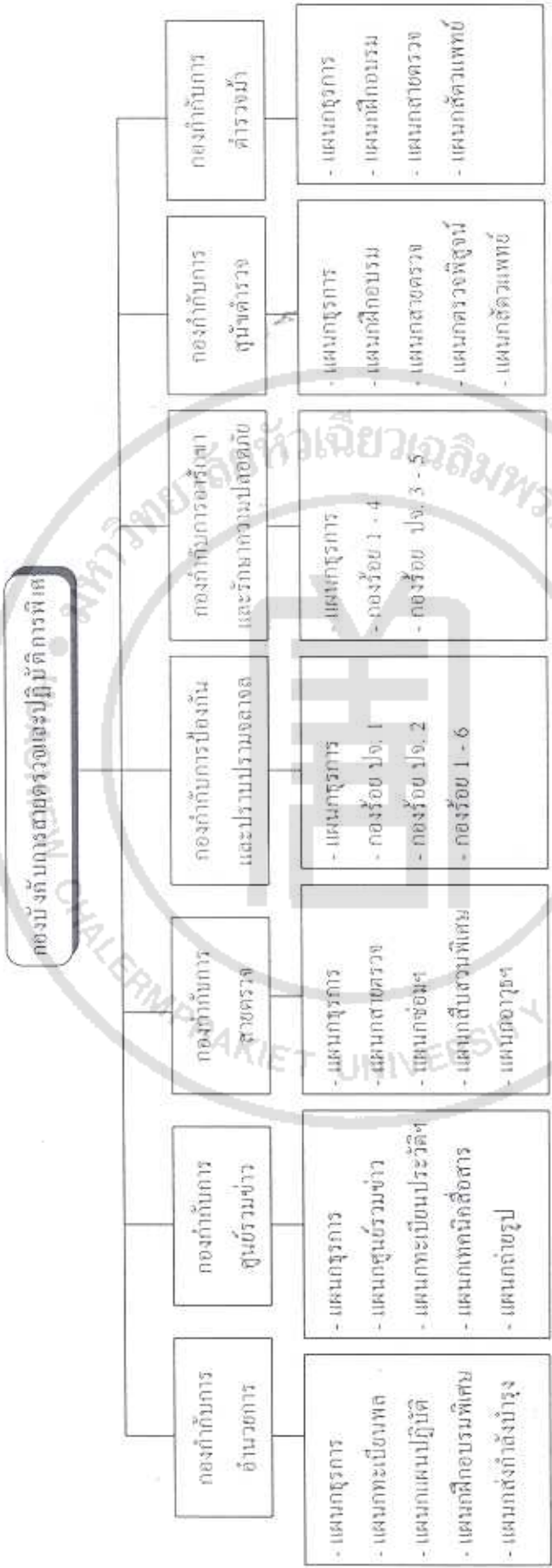
แผนภูมิที่ 1.1 โครงสร้างกรมตำรวจ

แผนภูมิที่ 1.2 โครงสร้างกองบัญชาการตำรวจนครบาล

แผนภูมิที่ 1.3 โครงสร้างกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ

จากลักษณะองค์กรของตำราวจ ซึ่งเป็นส่วนราชการขนาดใหญ่ที่มีภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบกว้างขวาง มีกำลังพลรวมประมาณ 2 แสนเศษ ครอบคลุมไปทั่วประเทศ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำราวจ จะเกิดผลกระทบโดยตรงต่อความสงบเรียบร้อยในการ ดำรงชีพในสังคมของประชาชน ถ้าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำราวจดีมีประสิทธิภาพ ประชาชนก็จะมีความรู้สึกรับรอง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาการปฏิบัติงานของตำราวจจึง เป็นสิ่งที่สนใจของประชาชนตลอดเวลา (ประมวล อดีเรกสาร, 2526 : 5)

* กองบัญชาการตำราวจนครบาลเป็นหน่วยงานที่มีกำลังพลอยู่เป็นจำนวนมากปฏิบัติ หน้าที่อยู่ในเมืองหลวงที่เป็นศูนย์กลางอำนาจ และแหล่งรวมผลประโยชน์ของทุกสาขาอาชีพ การดำเนินชีวิตที่เคร่งเครียดสร้างปัญหาให้กับประชาชนจนเกิดปัญหาสังคม ทั้งระดับจุลภาค และมหภาค คดีอาชญากรรมมีอัตราส่วนสูงยิ่ง ซึ่งปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนใน เมืองหลวงทั้งปวง ล้วนอยู่ในความรับผิดชอบอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้นของตำราวจนครบาลทั้งสิ้น และผู้ที่มีงจะต้องอยู่ใกล้ชิดกับประชาชน เข้าถึงเหตุการณ์ก่อนผู้ใด หรือเป็นกลุ่มผู้พิทักษ์สันติ ราษฎร์ที่ถูกคาดหวังจากประชาชนสูงที่สุดที่จะได้พบเห็น สร้างความอบอุ่นใจได้มากที่สุด คือ ตำราวจสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ

อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงดังที่ปรากฏเป็นข่าวพาดหัวตามหน้าหนังสือพิมพ์ อยู่เสมอเกี่ยวกับภาพพจน์และการปฏิบัติหน้าที่ของตำราวจเท่าที่ผ่านมา อาจจะถูกกล่าวได้ว่าการ ปฏิบัติงานของตำราวจยังไม่เป็นที่พึงพอใจของประชาชน ภาพพจน์ตำราวจจึงถูกมองไปในทาง ลบประชาชนมองพฤติกรรมตำราวจไปในทางเสื่อมเสีย มองว่ามีการแสวงหาผลประโยชน์จาก อำนาจหน้าที่ ทูจวิต กอริบขัน กลิ่นแก๊สระเบิดเบียดประชาชน ตำราวจบางคนจะฝ่าฝืน กฎหมายเสียเอง ตลอดจนเป็นผู้บังคับหรือลงมือกระทำการในคดีที่รุนแรงเป็นที่สะเทือนขวัญ ประชาชนทั่วไปมักจะเข้าใจ รู้สึก และประสงค์ที่จะให้ตำราวจเป็นที่พึ่งคนแรก สามารถคุ้ม ครอง ให้ความเป็นธรรม และเป็นผู้บริการความสะอาดทำให้ในเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงและ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หากข้าราชการตำราวจมีความประพฤติไม่เหมาะสมไม่ปฏิบัติตาม ระเบียบข้อบังคับ ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพและความสงบเรียบร้อย ของประชาชนอันจะก่อให้เกิดความเสียหายได้มากที่สุด (โชคชัย สิทธิผลกุล, 2532 : 1)

เมคต์ เมคต์การุณจิต (2525 : 1) ได้กล่าวว่า " ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อมนุษย์โดยบีบบังคับให้มนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นพวก ซึ่งเราเรียกว่าสังคม

มาตั้งแต่ตั้งคำบรรพ์แล้ว ถ้าเป็นสังคมเล็กก็ไม่สู้มีปัญหามากมายนัก แต่ถ้าเป็นสังคมใหญ่ก็ย่อมจะเกิดปัญหาขึ้นอย่างสลับซับซ้อนเป็นธรรมดา"

สังคมตำรวจจำนวนกว่า 2 แสนนาย ที่กระจายกันปฏิบัติงานทั่วทุกหนทุกแห่งนั้น เป็นกลุ่มสังคมใหญ่กลุ่มหนึ่ง เมื่อเป็นดังนี้จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบ การบัญญัติกฎหมาย ข้อบังคับ วิธีปฏิบัติเพื่อควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนขึ้นซึ่งเราเรียกว่า " วินัย "

" วินัย " จึงมีความสำคัญต่อการบริหารงานบุคคล ของข้าราชการตำรวจเป็นอย่างยิ่งในอันที่จะควบคุมความประพฤติของข้าราชการตำรวจ อันจะทำให้ภาพพจน์ของกรมตำรวจภายใต้วัตถุประสงค์หลักที่มุ่งจะคุ้มครองรักษาความสงบสุขแก่ประชาชน ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ

ถึงแม้ว่า วินัย จะมีความสำคัญยิ่งก็ตาม แต่ก็ปรากฏว่า ข้าราชการตำรวจได้กระทำผิดวินัยอยู่เสมอ เนื่องจากสังคมของข้าราชการตำรวจ เป็นสังคมใหญ่สังคมหนึ่ง มีข้าราชการตำรวจอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งอยู่กระจัดกระจายตามภูมิภาคของประเทศทั่วไปหมด แม้ในที่ห่างไกลความเจริญตามชนบทก็ตาม รายได้ที่ได้รับนั้นค่อนข้างน้อย ย่อมอาจก่อให้เกิดการขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และในสภาพปัจจุบันที่มีสิ่งยั่วยักต่าง ๆ มาก รวมทั้งมีผู้ไม่หวังดีต่อชาติบ้านเมืองชักจูง หรือล่อลวงให้ข้าราชการตำรวจจำนวนหนึ่งต้องประพฤติตนไม่เหมาะสม

* จากการศึกษาสถิติข้าราชการตำรวจกระทำผิดวินัยและถูกลงโทษ แยกตามสังกัดต่าง ๆ จำนวนทั้งสิ้น 34 หน่วยงาน ในกรมตำรวจ พบว่าในปี พ.ศ. 2538-2540 มีข้าราชการตำรวจกระทำผิดและถูกลงโทษ ลำดับที่หนึ่งได้แก่กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน มีข้าราชการตำรวจถูกลงโทษ 2,058 ราย ลำดับที่สอง กองบัญชาการตำรวจนครบาล มีข้าราชการตำรวจถูกลงโทษ 1,591 ราย ลำดับที่สาม ตำรวจภูธร ภาค 4 มีข้าราชการตำรวจถูกลงโทษ 1,307 ราย (ตารางที่ 1.1)

สถิติข้าราชการตำรวจที่กระทำผิดวินัยและถูกลงโทษ ลำดับที่ 1-10 แยกตามสังกัดต่าง ๆ

ประจำปี พ.ศ.2538-2540

ลำดับที่	กองบัญชาการ	ปี พ.ศ.			รวม
		2538	2539	2540	
1	ตำรวจตระเวนชายแดน	558	640	760	2,058
2	ตำรวจนครบาล	443	510	638	1,591
3	ตำรวจภูธรภาค 4	319	579	409	1,307
4	ตำรวจภูธรภาค 5	262	281	348	891
5	ตำรวจภูธรภาค 7	251	162	229	642
6	ตำรวจภูธรภาค 2	198	202	231	631
7	ตำรวจภูธรภาค 6	145	272	203	620
8	ตำรวจภูธรภาค 9	176	133	298	607
9	ตำรวจภูธรภาค 8	116	240	209	565
10	สอบสวนกลาง	111	102	91	304

ที่มา : กองวินัย กรมตำรวจ

ข้าราชการตำรวจที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล มีทั้งสิ้น 22,040 นาย โดยแยกเป็นส่วนหนึ่งของกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ จำนวน 2,796 นาย เป็นสัญญาบัตร 199 นาย และชั้นประทวน-ลูกแถว 2,597 นาย จากสถิติข้าราชการตำรวจที่ถูกส่งทัณฑ์ทางวินัยของกองบัญชาการตำรวจนครบาลตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ซึ่งให้เห็นว่ามีตำรวจไม่น้อยกระทำผิดวินัยในลักษณะต่าง ๆ (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.2

สถิติข้าราชการตำรวจที่ถูกลงทัณฑ์ทางวินัยสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล

จำแนกตามประเภทความผิด

ประเภทความผิด (เรื่อง)	2538		2539		2540 (1 ม.ค.-30 มิ.ย.40)		รวม
	ชั้น	ชั้น	ชั้น	ชั้น	ชั้น	ชั้น	
	สัญญาบัตร	ประทวน	สัญญาบัตร	ประทวน	สัญญาบัตร	ประทวน	
1.ขาดราชการ, ละทิ้งหน้าที่ราชการ	2	102	4	139	1	130	378
2.บกพร่องต่อหน้าที่ราชการจน สอบสวน, สำซ้ำ, ไม่รับแจ้งความ	48	3	18	24	48	16	157
3.ทรัพย์สินราชการสูญหาย, เสียหาย	-	8	-	21	2	7	38
4.บกพร่องทำงานป้องกันปราบปราม (อบาย मुख, สถานบริกกษ)	1	-	26	-	3	23	53
5.ค้องหากคืออาญา, ถูกร้องเรียน	14	160	114	158	8	15	569
6.ประพฤติดิฉินัยในเรื่องอื่นๆ	2	3	1	5	3	61	75
รวม	167	276	163	347	55	252	1,270
	443		510		317		

ที่มา : แผนกวินัย กองกำกับการกำลังพล กองบัญชาการตำรวจนครบาล : 2540

สถิติในตาราง 1.2 นี้เป็นการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาล ซึ่งเมื่อแยกเป็นการกระทำผิดเฉพาะของตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจและปฏิบัติการพิเศษแล้ว จะเห็นสัดส่วนสูงถึงประมาณร้อยละ 10 (ตารางที่ 1.3)

ตารางที่ 1.3

สถิติข้าราชการตำรวจที่ถูกลงทัณฑ์ทางวินัยสังกัดกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ

จำแนกตามประเภทความผิด

ประเภทความผิด (เรื่อง)	2538		2539		2540 (1 ม.ค.-30 มี.ย.40)		รวม
	ชั้น สัญญาบัตร	ชั้น ประทวน	ชั้น สัญญาบัตร	ชั้น ประทวน	ชั้น สัญญาบัตร	ชั้น ประทวน	
1.ขาดราชการ, ละทิ้งหน้าที่ราชการ	1	8	1	9	1	6	26
2.บกพร่องต่อหน้าที่ราชการงาน สอบสวน, ล่าช้า, ไม่รับแจ้งความ	-	-	-	-	-	-	-
3.ทรัพย์สินราชการสูญหาย, เสียหาย	1	-	-	7	1	-	9
4.บกพร่องต่องานป้องกันปราบปราม (อบายमुख, สถานบริการ)	-	-	-	-	-	-	-
5.ต้องหาคดีอาญา, ถูกร้องเรียน	11	19	4	25	4	7	70
6.ประพฤติดวินัยในเรื่องอื่น ๆ	8	-	6	1	1	-	16
รวม	21	27	11	42	7	13	121
	48		53		20		

ที่มา : แผนกทะเบียนพล กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ : พ.ศ.2540

จากการทำผิดดังกล่าว มีผลให้ข้าราชการตำรวจต้องถูกลงโทษทางวินัย ตั้งแต่ว่ากล่าวตักเตือน ไปถึงการไล่ออกเป็นจำนวนมาก(ตารางที่ 1.4-1.5) ซึ่งนับว่าเป็นการสูญเสียบุคลากรของทางราชการอย่าง หลีกเสียดไม่ได้ประการหนึ่งและที่น่าสังเกตเป็นประเด็นสำคัญ คือสัดส่วนของตำรวจกองบังคับการสายตรวจและ ปฏิบัติการพิเศษที่ทำผิด จำนวนตามประเภทความผิด ซึ่งมีเพียงร้อยละ 10 ของตำรวจนครบาลทั้งหมด กลับมี สัดส่วนการถูกลงโทษถึงประมาณร้อยละ 26.24 ของการลงโทษทั้งหมด

ตารางที่ 1.4

สถิติการลงโทษข้าราชการตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาลจำแนกตามระดับการลงโทษ

ระดับการลงโทษ(รวม)	2538		2539		2540 (1 ม.ค. 30 มิ.ย. 40)		รวม
	ชั้น	ชั้น	ชั้น	ชั้น	ชั้น	ชั้น	
	สัญญาบัตร	ประทวน	สัญญาบัตร	ประทวน	สัญญาบัตร	ประทวน	
1. ไล่ออก	1	41	-	45	-	22	109
2. ปลดออก	-	-	-	-	-	3	3
3. ให้ออก	-	3	1	-	3	-	7
4. กักขัง	-	170	-	153	2	132	465
5. กักขาม	38	9	19	26	12	22	126
6. ภาคโทษ	61	60	69	93	29	80	392
7. ว่ากล่าวตักเตือน	96	15	88	19	34	22	274
รวม	198	304	177	336	80	281	1,376
	502		513		361		

ที่มา : แผนกวินัย กองกำกับการกำลังพล กองบัญชาการตำรวจนครบาล : 2540

ตารางที่ 1.5

สถิติการลงทะเบียนชำระค่าตรวจ

สังกัดกองบังคับการตำรวจสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษจำนวนความระดับลงทะเบียน

ระดับการลงทะเบียน (ราย)	2538		2539		2540 (1 ม.ค.-30 มิ.ย.40)		รวม
	ชั้น สัญญาบัตร	ชั้น ประทวน	ชั้น สัญญาบัตร	ชั้น ประทวน	ชั้น สัญญาบัตร	ชั้น ประทวน	
1. ไล่ออก	12	12	-	16	-	12	52
2. ปลดออก	-	-	-	-	-	-	-
3. ให้ออก	-	2	-	1	-	-	3
4. กักขัง	-	56	-	71	-	75	202
5. กักขาม	-	1	-	5	-	12	18
6. ภาคทัณฑ์	-	14	-	8	-	30	53
7. ว่ากล่าวตักเตือน	4	12	4	13	-	4	39
รวม	16	97	4	114	3	133	361
	113		118		136		

ที่มา : แผนกทะเบียนพล กองบังคับการตำรวจสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ : พ.ศ.2540

จากสถิติตัวเลขที่แสดงมา ทำให้ผู้วิจัยซึ่งมีความเห็นว่า วิทยานิพนธ์เป็นเรื่องสำคัญมากที่ข้าราชการตำรวจจะต้องยึดถือปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ และเป็นสิ่งจำเป็นต่ออาชีพตำรวจอย่างยิ่ง แม้จะมีวินัยให้ปฏิบัติตามแต่ยังมีข้าราชการตำรวจส่วนหนึ่งมีกละเลบต่อวินัย มีการกระทำความผิดวินัยอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจมุ่งจะศึกษาปัจจัยที่มีผลทำให้ข้าราชการตำรวจรักษาวินัยในการทำงาน ซึ่งผลการศึกษาย่อมเกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานในแง่การส่งเสริมให้ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ โดยรักษาวินัยอย่างเคร่งครัด อันจะเป็นผลดีต่องานราชการและประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ สังกัดกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่ทำให้ข้าราชการตำรวจสังกัดกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษมีการรักษาวินัยต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการส่งเสริมการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ
2. ได้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ สังกัดกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ
3. เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้วิจัยท่านอื่น ๆ ที่ต้องการศึกษาในเรื่องนี้ที่ลึกซึ้งในอนาคตต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยนี้ มุ่งศึกษาในเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรักษาวินัย ของข้าราชการตำรวจในสังกัด กองบังคับการตำรวจสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ในเมืองประมาณ 2541 โดยศึกษาเฉพาะข้าราชการตำรวจเพศชาย ที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่รองผู้กำกับการหรือเทียบเท่าลงมา จำนวน 2,783 นาย

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

" สุขภาพจิต " หมายถึง ความสมบูรณ์ของจิตใจมนุษย์ อันจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขโดยสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้ และมีการปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในทุกสภาวะ

" ทัศนคติต่อการปฏิบัติงาน " หมายถึง การที่ข้าราชการตำรวจรักษาวินัยได้ คือนั้น ข้าราชการตำรวจจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานต่อองค์กร ต่อเพื่อนร่วมงาน และต่อผู้รับบริการที่ดี

" การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม " หมายถึง การที่ข้าราชการตำรวจตัดสินใจเลือกในการที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมรักษาวินัยอย่างหนึ่งอย่างใด โดยมีเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังของการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ

" การกระทำโดยกลัวถูกลงโทษ " หมายถึง การที่ข้าราชการตำรวจเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ตัวเองถูกลงโทษทางวินัย

" การกระทำโดยทำตามหน้าที่ของสังคม " หมายถึง การที่ข้าราชการตำรวจเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม โดยมีความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตน ในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม จึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎระเบียบของกรมตำรวจ

" การกระทำโดยแสวงหารางวัล " หมายถึง การที่ข้าราชการตำรวจเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมเพื่อหวังรางวัลตอบแทน เช่น ความชอบ สิ่งของ หรือ ค่าชมเชย

" การกระทำโดยผู้อื่นเห็นว่าดี " หมายถึง การที่ข้าราชการตำรวจเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม โดยไม่ใช้ความนึกคิดของตนเอง แต่กระทำพฤติกรรมตามคำชักจูงของผู้อื่น

" การกระทำโดยทำตามลัทธิสัญญา " หมายถึง การที่ข้าราชการตำรวจเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม โดยเห็นความสำคัญของชนหมู่มาก จึงไม่ทำตนให้ละเมิดวินัยสามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ เช่น เกิดความละอายใจหรือภาคภูมิใจ ในการกระทำของตนเอง

" การกระทำโดยอุดมคติสากล " หมายถึง การที่ข้าราชการตำรวจเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม โดยมีความรู้สึกสากลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของคน

" แร่งสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว " หมายถึง การที่ครอบครัวหรือญาติที่อยู่ด้วยกันให้ความช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านอารมณ์ เช่นการให้ความรักความเข้าใจ การดูแลเอาใจใส่ และการยกย่องเห็นคุณค่า

" แร่งสนับสนุนทางสังคมจากผู้บังคับบัญชา " หมายถึง การที่ผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนในด้านการเห็นคุณค่า ได้รับการยกย่อง และการสนับสนุนในด้านข้อมูลข่าวสาร

" แร่งสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน " หมายถึง การที่เพื่อนร่วมงานให้การสนับสนุนในด้านข้อมูลข่าวสารและการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานหรือสังคมเดียวกัน

" การรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ " หมายถึง การที่ข้าราชการตำรวจปฏิบัติตามวินัยที่วางไว้ การไม่ละเมิดข้อห้ามของวินัย และการมีความสำนึกในหน้าที่และตระหนักในความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่

สมมติฐานการวิจัย

- สมมติฐานที่ 1 สุขภาพจิต มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ
- สมมติฐานที่ 2 ทักษะการปฏิบัติงาน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ
- สมมติฐานที่ 3 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ
- สมมติฐานที่ 4 แร่งสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ
- สมมติฐานที่ 5 ระดับตำแหน่งของข้าราชการตำรวจ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ
- สมมติฐานที่ 6 หน่วยงานที่สังกัดของข้าราชการตำรวจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ
- สมมติฐานที่ 7 ระยะเวลาในการปฏิบัติราชการ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ
- สมมติฐานที่ 8 รายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ
- สมมติฐานที่ 9 อายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ
- สมมติฐานที่ 10 ลักษณะการปฏิบัติงานสัมพันธ์ประชาชน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ
- สมมติฐานที่ 11 ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ